

Hulpverlenings- contra opsporingsbeleid.

In mei 1973 is door de in de Provincie Friesland werkzame voogdij en gezinsvoogdij instellingen een adviesbureau voor jongeren en ouders ingesteld. Als opgeleide maatschappelijk werker, die een aantal jaren ervaring had opgedaan met jongeren in probleemsituaties, is Julius van der Werf aangetrokken. Snel bleek er in de praktijk een grote behoefte te bestaan aan deze vorm van hulpverlening. Rechtstreeks maar ook via verwijzing door GSD, open jongerencentra, AMW, Raad voor Kinderbescherming, scholen en politie meldden jongeren en ouders zich aan.

In de afgelopen periode meldden zich een aantal jongeren die uit het ouderlijk huis waren weggelopen. Ook, in die zaken waarbij de ouders bij de politie een verzoek tot opsporing hadden ingediend, kon als regel in goed overleg met de plaatselijke politie, in de provincie, tot een oplossing worden gekomen. Het instellings-beleid in deze zaken is, dat in overleg met de jongere de ouders en de politie op de hoogte worden gesteld van ons contact met hem of haar.

In informele gesprekken met politie functionarissen werd ons voldoende ruimte geboden om in deze situaties zinvol te werken. Wij hadden hierdoor het gevoel dat op basis van wederzijds vertrouwen ons deze ruimte geboden werd. Echter, op het moment dat ik achter in een politieauto, tegen twee brede rechercheursruuggen zit aan te kijken, terwijl ik 1 minuut daarvoor nog druk bezig was hulp te verlenen aan 2 weggelopen meisjes, besepte ik dat de basis van samenwerking in de friese hoofdstad erg wankel was geweest. Deze gevoelens zijn nog versterkt door het brute optreden van deze politiemensen dat gevolgd werd door een avond en een nacht in de cel.

Wat is er gebeurd ?

Op 5 maart lopen 2 meisjes (klasgenoten), van 16 en 17 jaar (ik zal ze Annie en Betty noemen) weg uit hun ouderlijk huis in Leeuwarden en worden in Haarlem door Release, diezelfde avond, opgevangen.

De volgende dag neemt een medewerker van Release contact met me op. We spreken af dat ik de meisjes diezelfde avond in Leeuwarden op zal vangen, onder de door hen gestelde voorwaarde, dat ik niet onmiddellijk contact met de ouders op zal nemen.

Tijdens hun treinreis regel ik een opvangadres waar ik hen na aankomst heenbreng. In een kort gesprek blijken de meisjes zo overstuur te zijn dat een dieper ingaan op de situatie tot de volgende dag wordt uitgesteld.

Een nacht slapen heeft hen kennelijk goed gedaan. De beide meisjes bespreken met mij hun probleemsituatie thuis en geven zelf de mogelijke oplossing aan voor de situatie waarin ze nu verzeild zijn geraakt. We bespreken ook hoe wij hun ouders hierin zo zinvol mogelijk kunnen betrekken. Annie wil via een familielid diezelfde dag nog contact met haar ouders.

Betty geeft te kennen dat ze niet naar huis terug wil, maar naar een familielid elders. Ze beseft wel dat haar ouders hierin betrokken moeten worden. Op basis van deze gegevens heb ik contact opgenomen met de familieleden van beide meisjes en het blijkt dat de door de meisjes voorgestelde oplossingen realiseerbaar zijn.

Intussen neemt de vader van Annie telefonisch contact met me op en stelt mij een ultimatum, dat zijn dochter binnen enkele uren thuis moet zijn, anders zal hij de politie inschakelen. Ik tracht hem gerust te stellen door hem mee te delen dat zijn dochter voorstelt diezelfde dag nog een gesprek met hem en zijn vrouw te hebben in het huis van een familielid. Daarmee gaat deze vader akkoord.

In het gesprek met een der familieleden van Annie verneem ik dat de recherche van de gemeente politie mij zoekt. Ook verneem ik, dat de politie tegen de ouders gezegd zou hebben, dat hun dochters terechtgekomen zijn bij mensen, die de recherche als verkrachters en druggebruikers omschrijft.

Op het opvang adres neem ik in overleg met Betty telefonisch contact op met haar moeder en we maken een afspraak voor dezelfde middag.

Vervolgens -

Vervolgens bel ik de politie en deel de rechercheur mee dat ik contact heb met Annie en Betty. Ik tracht te overleggen maar de rechercheur gaat hier niet op in en eist het adres waar de beide meisjes zijn, zodat hij ze onmiddellijk naar hun ouders kan brengen. Ik vertel hem dat de oplossing in zicht is en dat het me erg ongelukkig voorkomt de zaken nu te forceren. Hij stelt dat ik mij schuldig maak aan het overtreden van artikel 280 van W.v. S. Hij leest het artikel voor en stelt nogmaals dat ik de verblijfplaats moet noemen; zo niet dan zijn de konsekwenties voor mij. Ik zeg hem dat ik deze dan zal moeten riskeren maar dat ik vanuit motieven van de hulpverlening niet op zijn bevel in kan gaan.

Ik ga verder met de door mij gemaakte afspraken en ik breng Annie naar het beniddelend familielid. Hier aangekomen ontmoeten we ook haar vader en na een kort gesprek en een gemaakte afspraak voor de volgende week, vertrek ik. Hiermee is het contact tussen Annie en haar ouders hersteld.

Hierna ontmoet ik de ouders van Betty, zoals afgesproken, op mijn bureau. Ik bespreek met hen de problemen die Betty aan mij heeft verteld en breng de door haar voorgestelde oplossing over. De ouders kunnen hierin meegaan maar willen toch graag eerst een gesprek met Betty. We spreken af dat ik dit voorstel aan Betty zal overbrengen en dat ik hen binnen een half uur zal bellen. Zij gaan hiermee akkoord.

Ik loop niets vermoedend naar mijn auto en twee mannen grijpen mij vast. Ik vraag hen wie zij zijn. Zij zeggen dat zij rechercheurs zijn en dat ik onmiddellijk mee moet naar het politiebureau. Ik zeg hen dat ik eerst mijn en het bureauhoofd wil bellen. Ik vraag een uur respijt om de zaken af te ronden waarna ik mij zal melden. Dit wordt geweigerd. Ik moet mijn mond houden en ze duwen mij in de auto. In de auto merkt de ene rechercheur op dat zij er wel voor zullen zorgen dat ik mijn baan kwijt raak. De andere rechercheur zegt dat hij hoopt dat de moeder van één meisjes sterft zodat ik een nog zwaardere douw zal krijgen.

Op het politiebureau zegt een der rechercheurs dat ik ingesloten moet worden. Ik moet al mijn bezittingen afgeven en ik word naar een cel gebracht. Dit alles ondanks het feit, dat de recherche ervan op de hoogte is, dat ik het contact tussen Annie en haar vader al hersteld heb. Ik wens een advocaat, maar deze wordt mij geweigerd.

Enige tijd later, ik schat een kwartier, komen beide rechercheurs in de cel. Zij eisen nogmaals de verblijfplaats van Betty. Ik weiger hen deze mee te delen.

Omstreeks 11 uur 's avonds word ik verhoord. Een gesprek blijkt niet mogelijk. Nu pas blijkt mij, dat ze mijn vrouw op de hoogte hebben gesteld. Alhoewel ik geen waardering kan opbrengen voor de verhoormethodes van deze beide rechercheurs, heb ik toch een verklaring afgelegd, zonder uiteraard hen de inhoudelijke kanten en de verblijfplaats van Betty mee te delen.

Middernacht wordt mij een kompromisvoorstel gedaan: als ik het adres van Betty prijs geef zullen de rechercheurs Betty naar een adres brengen waarmee de ouders van Betty akkoord kunnen gaan. Ik heb geweigerd omdat ik niet de gelegenheid had, dit met Betty te overleggen.

De volgende ochtend heb ik de verdere gebruikelijke arrestantenprocedure meegemaakt en om 9.00 uur heeft de recherche mij vrijgelaten.

's Avonds is mij het procesverbaal voorgelezen en ik heb dit getekend.

Achteraf bleek dat de vader van Annie na ons telefoon gesprek de politie op mijn spoor had gezet. Dit is niet zo verwonderlijk gezien de uilatingen van deze twee Leeuwarder rechercheurs in een eerder contact met de ouders.

De ouders worden uiteraard niet gerustgesteld als gezegd wordt, dat hun dochter in handen is gevallen van verkrachters en druggebruikers. Ook de opmerking dat de meisjes voor de nacht boven water moeten komen omdat de ouders ze anders wel niet zullen terug zien, draagt daar niet toe bij. Als deze uitlatingen passen in de opvattingen die de Leewarder recherche heeft over hulpverlening en het tegenoetreden van ouders waarvan de kinderen zijn weggelopen, is het niet verwonderlijk dat onze manier van hulpverlening hiermee in botsing is gekomen.

Het begeleidingsteam van het advieswerk, uitgebreid met, op dit moment, het bestuur van de NVMW afdeling Friesland en de directeur van de Friesche Agogische Akademie, heeft zich ten doel gesteld stappen te ondernemen om de handelwijze van de Leeuwarder recherche ter discussie te stellen maar bovenal om tot een duidelijke afspraak over het opsporings beleid m.b.t. minderjarigen die hulp hebben gezocht bij een professionele hulpverleningsinstantie te komen.

Julius van der Werf.